

Aquesta fusta està *corcada*

(ALDC, VII, 1671. Aquesta fusta està *corcada*)

La major part de significants són der. de mots que designen el ‘corc’, el ‘cuc’ o altres insectes.

1) *Corcar* significa ‘deteriorar o destruir per l'acció del corc’, mot que, com a insecte de diverses espècies, s'aplica al que es cria dins la fruita, els grans de cereals, la roba, i també dins la fusta; doc. des del s. XVI, podria constituir un regressiu de *corcoll* (< CŮRCŮLIO; *REW*, *DCVB*), congènere de l'oc. *gorgolh*, *gorgol*, cast. *gorgojo*, it. *gorgoglione* (< CŮRCŮLIŌNE); notem com a var. de *corcada*, *corcà*, del val. i tort., amb pèrdua de la dental, freqüent en aquest sufix; *crocada* 3, 5, amb metàtesi; *corconada* 126, formada sobre *corcó* (té *corcó* 190), dim. de *corc*. *Querada* (var. *querà* 118, 125, 130, 132, 134, 137, 138) és un der. de *querar* (s. XV), format sobre *quera* ‘corc de la fusta, pols que fa en rosegat-la’, provinent del llat. vg. *CARĬA, var. del llat. cl. CARĬES ‘podridura, càries’. *Riquerada* 50 deriva de *riquer* ‘banyarriquer’ o de *riquerar*, que podria ser una var. de *requerar*, compost de *querar* i de l'intensiu *re-* canviat en *ri-*, amb possible influència de *ric* (de *banyes*, per la seva longitud) i/o de *Ricard* (*DECat*; cf. *banyarriquer*, que, per al *DCVB*, seria la forma anterior a *banyarriquer*); tanmateix, no es pot descartar que *ric* tingui un origen onomatopèic pel soroll rítmic que fan les larves del banyarriquer domèstic (*Hylotrupes bajulus*) quan mosseguen la fusta a l'interior de les seves galeries, audible des d'un o dos metres (<https://www.diba.cat/web/salutpublica/-/corc-gran-de-la-fusta-o-banyarriquer-domestic>).

2) *Cossonada* és un der. de *cossó* (< *COSSONE, format sobre COSSUS ‘cuc de la fusta’), cognat de l'oc. *cosson* i *cossonar*, var. dissimilada *cassonada* 2. *Cucada* 106, 107 (var. *cucà* 188) deriva de *cucar* ‘omplir-se de cucs’, format sobre *cuc*, de creació expressiva.

3) La formació també pot estar en relació amb altres insectes. *Arnada* 35, der. de *arnar*, format sobre *arna* (s. XIV), insecte com un papalló i la seva larva, aplicat inicialment al que rosegat la roba, potser d'origen preromà (*DECat*), però que, per al *REW* i al *DCVB*, derivaria de TARMĬTE ‘cuc de la fusta’; *arnissada* 7 en seria una modificació amb la possible complicitat de *cernillada*, de la mateixa àrea. L'alg. *tarara* 85 és un manlleu a l'it. *tarlata*, part. de *tarlare*, der. de *tarlo* (< llat. vg. TARMULU, dim. de TARMES ‘papalloneta que damna teixits’). *Pollada* (s. XVI) és un der. de *pollar*, format sobre *poll* (del cos humà o d'animals) (< llat. vg. PEDŮCŮLUS, var. del llat. cl. PEDICULUS, dim. de

PĒDIS ‘poll’), com *pollonada* 111 té per base el dim. **polló*; *polillada* (var. *polillà* 156, 159, 165, 166, 176, 178, *apolillà* 177, amb pròtesi vocàlica) és un der. de *polilla* (té *polilla* 165) arribat des del murcianomanxec (cf. *ALeCMan*, mapa 93) o des de l'arag., potser var. del mossàrab *paulilla*, emparentat amb *apaular-se* (< PABULARI ‘menjar, referit a animals’) (*DECat*).

4) La idea de ‘perforar’ és present en *barrinada* 158, pron. *barrinà*, part. de *barrinar*, der. de *barrina* (< VERUĬNA ‘javelina, dard’), verb que de ‘foradar amb barrina’ va passar a ‘foradar’, que és el que fa el corc excavant galeries i generant pols; d'aquí, *cernillada* 4, 9, 11, part. de *cernillar*, pres de l'oc. *cernilhar*, der. de *cerndre* (< CĚRNĚRE), com també *podrida* 11, 68, 70, 78, 96, 183 (var. metatètica *prodida* 74), part. de *podrir* < PŮTRĚRE, amb canvi de conjugació; *ha tornat esca* 78, der. de ĚSCA ‘menjar’ que, des de ‘matèria seca, inflamable, feta amb el bolet d'esca’, va esdevenir ‘matèria podrida’; com a resultat de l'acció del corc la fusta és *dolenta* 20 (< DŎLĚNTE, part. de DŎLĚRE ‘causar, sentir dolor’ → ‘sofrent’ → ‘que no és bo’).

5) Significants d'altre origen tanquen aquesta llista: *bromada* 43, 76, part. de *bromar*, ‘la broma, rosegat la fusta’, der. de *broma* ‘boira’, del llat. BRŪMA ‘hivern’ perquè la boira és pròpia de l'hivern; *tocada* 97, part. de *tocar* (< *TOCCARE, format sobre TOKK-), a causa del contacte de l'animaló amb la fusta que deixa sentir els efectes de les rosegades; *posada* 190, part. de *posar* (< PAUSARE), de motivació obscura.

Per a més informació sobre *corc*, *corcoll*, *corcó*, *quera*, *arna*, *tarara* i *polilla*, veg. mapa 1008; sobre *poll*, mapa 964; sobre *barrina*, mapes 1005 i 1021; sobre *cernill*, mapa 1093; sobre *esca*, mapa 954.

CARĬES i COSSUS (o COSSIS) eren els mots llat. per a designar el corc, presents en els der. cat. *querada*, viu en part de la franja ponentina, i *cossonada*, centrat sobretot en ross., amb afinitat a l'oc. o a causa de la seva influència. A part de la presència de *pollada* en poblacions de l'est i oest del Principat, fruit d'una desviació semàntica, *corcada* és el mot general del cat., amb algunes taques d'estrangerismes, com *polilla*, del cast., i *tarara*, de l'it., en alg.

Són mots normatius *corcar*, *querar-se*, des del *DOrt*, 1917; *riquerar*, *banyarriquerar*, *pollar-se*, dit de cereals i llegums, *cucar-se* ‘omplir-se de cucs’, *esbromar-se*, var. de *bromar-se*, aplicat als llegums, des del *DGI*, 1932.